

Schuldpositie gemeente Bergen

Is de positie houdbaar?

Informatie en Presentatie bijeenkomsten
3 september 2015

Agenda

1. Achtergrond
2. Ontwikkeling en cijfers gemeente Bergen
3. Maatregelen en vervolg
4. Terugblik en conclusie
5. Vragen

1. Achtergrond

Toenemende focus op schuldpositie

Extern

- Europa: Schulden crisis in Europa
 - Rijk: Wet Hof (houdbare overheidsfinanciën)
 - VNG: kengetallen en houdbaarheidstest
 - BBV: kengetallen opnemen in paragraaf weerstandsvermogen
 - Provincie
-
- 'De schuldenlast bepaalt immers in hoge mate de wendbaarheid en weerbaarheid van een gemeente om toekomstige tegenvallers op te vangen' (Rfv)
 - Met lenen verplaatst een gemeente de aanschafkosten van bezit naar de toekomstige gebruikers. Door voor de aanschaf van bezit te lenen worden uitgaven gedaan zonder dat er in dat jaar inkomsten tegenover staan (VNG)

Eigen vermogen is lucht

Hoezo eigen vermogen?

Debet	Credit
Huis € 250.000	Reserves € 60.000
Geld € 10.000	Lening € 200.000
Balanstotaal € 260.000	Balanstotaal € 260.000

Eigen vermogen in de vorm van reserves is geen geld maar zit vast in baksteen.

Gemeenten lenen voor aanschaf bezit

Debet		Credit	
2 Huizen	€ 500.000	Reserves	€ 60.000
Geld	€ 10.000	Lening	€ 450.000
Balanstotaal	€ 510.000	Balanstotaal	€ 510.000

Bij reserves van 60.000 euro kan de schuld 450.000 euro bedragen maar ook 1 miljard euro!

Eigen vermogen schommelt met waardering bezit

Debet	Credit
Huis € 195.000	Reserves € 5.000
Geld € 10.000	Lening € 200.000
Balanstotaal € 205.000	Balanstotaal € 205.000

Schuld is juist een betrouwbare maatstaf!

Kan de gemeente de schuld met zijn inkomen dragen?

- Kengetal** : Netto schuld als aandeel van de inkomsten (netto schuldquote)
- Bruto schuld** = langlopende schulden + kortlopende schulden + crediteuren + overlopende passiva
- Netto schuld** = bruto schuld -/- (langlopende uitzettingen + kortlopende vorderingen + liquide middelen + overlopende activa)
- Netto schuld quote** = Netto schuld / Inkomsten voor bestemming reserves

Beoordeling netto schuld quote

Groen	< 100%	
Oranje	100% - 130%	Weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers door bijvoorbeeld een economische recessie op te vangen.
Rood	> 130%	Er is sprake van een zeer hoge schuld.

Geen absolute norm, o.a. rekening houden met:

- Doorgeleende gelden
- Bouwgrond
- Incidentele baten

Andere nieuwe kengetallen

- BBV: in paragraaf weerstandsvermogen vijf verplichte financiële kengetallen
- “Doelstelling is dat de kengetallen en de beoordeling gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht geven aan **de raad** over de financiële positie van de gemeente”

1. Netto schuldquote (met en zonder verstrekte leningen)
2. Solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatie ruimte
5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

2. Ontwikkelingen en cijfers gemeente Bergen

Netto schuldquote eind 2014

Bruto schuld = € 95 mln
Netto schuld = 95 mln -/- 17,4 mln = € 77,6 mln
Netto schuld quote = 77,6 mln / 67,6 mln = 115%
Netto schuld per inw = 77,6 mln / 30.000 = € 2.587

Rekening houden met:

- Doorgeleende gelden: 18,3 mln → netto schuld quote na correctie = 90%
- Bouwgrond: nvt

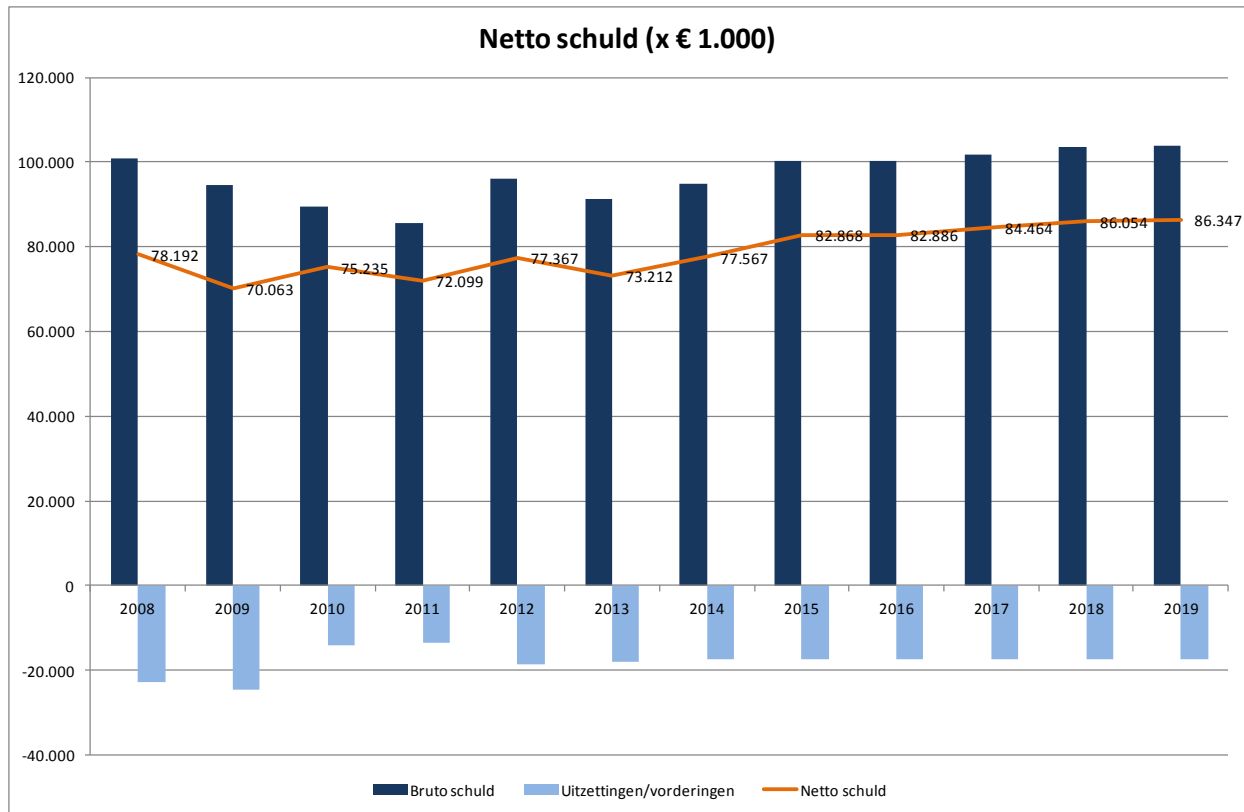
Netto schuldquote omringende gemeenten eind 2013

Gemeente	Netto schuldquote	Uitleenquote	Netto schuldquote -/ - 0,9 x uitleenquote	Voorraad quote	Nettoschuld per inwoner
Heerhugowaard	86%	0%	86%	48%	€ 2.172
Alkmaar	104%	2%	102%	25%	€ 3.150
Langedijk	151%	11%	141%	92%	€ 3.242
Bergen	102%	30%	75%	0%	€ 2.441
Uitgeest	16%	7%	10%	-7%	€ 218
Castricum	127%	37%	93%	20%	€ 2.037
Heiloo	126%	1%	124%	47%	€ 2.267
Nederland	79%	18%	63%	21%	€ 2.390

Bron: VNG

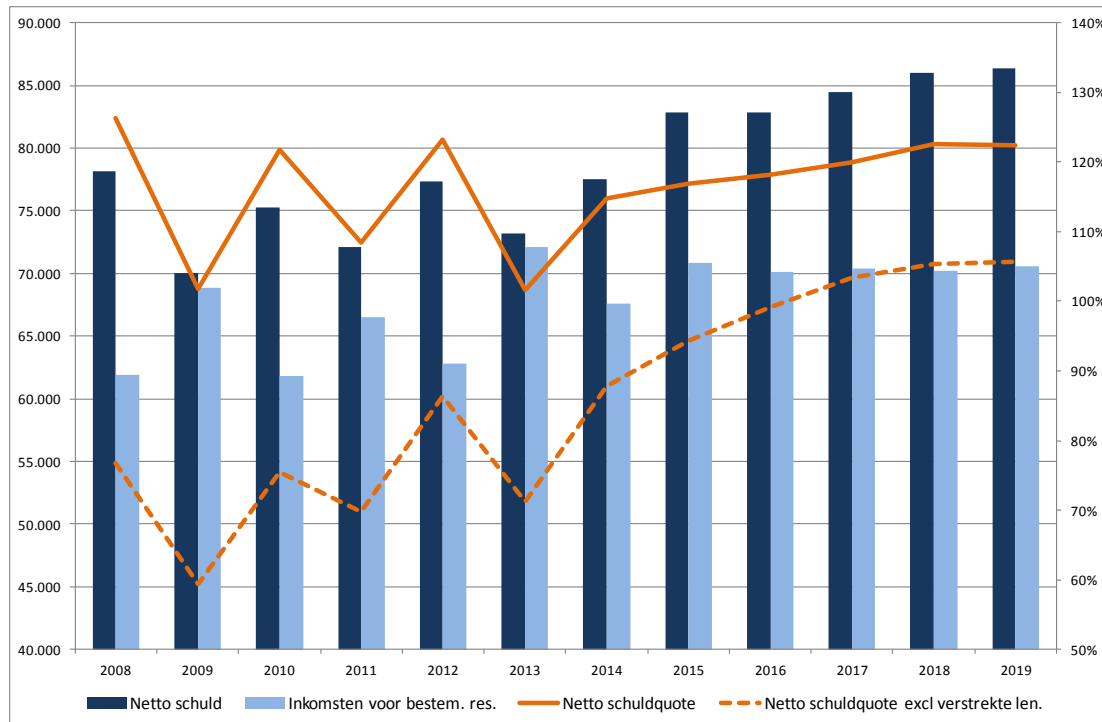
Netto schuld gemeente Bergen loopt op

Verwachting is dat netto schuld (eind 2014) stijgt met ca 9 mln (11%) naar 86 mln (eind 2019)

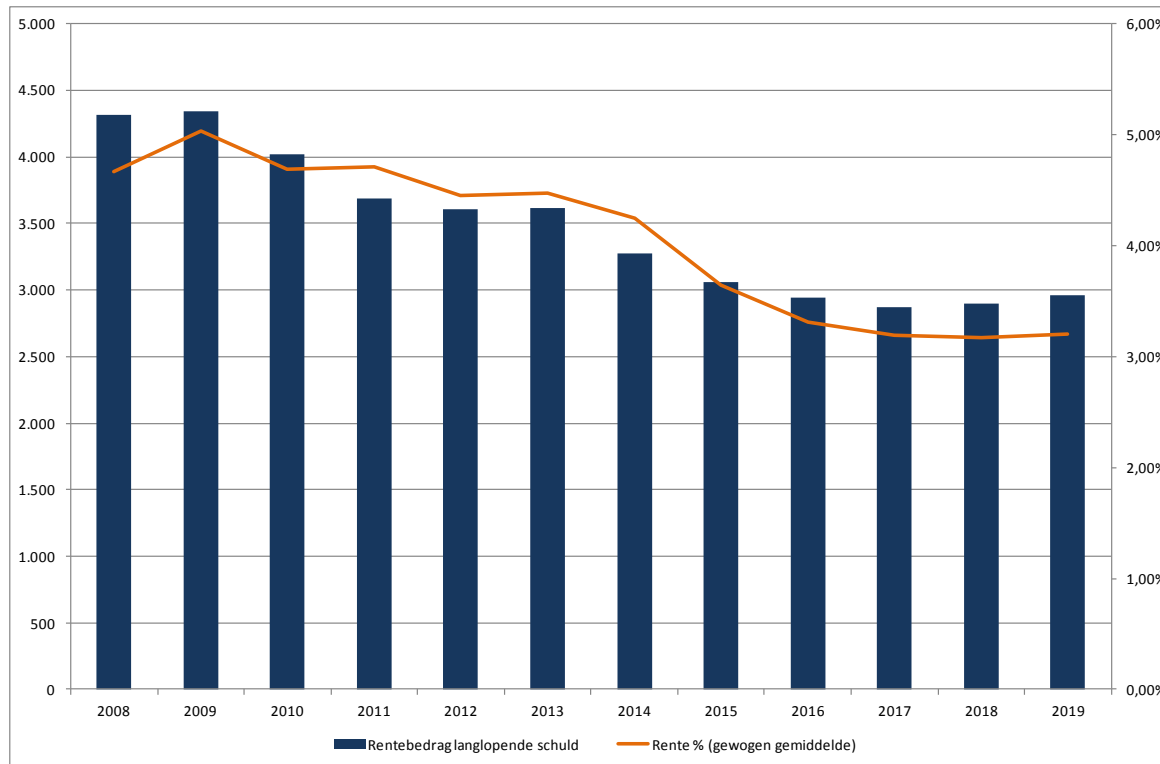
Netto schuldquote boven 120%

- Verwachting eind 2019 een netto schuldquote van 122%
- 2015 extra inkomsten 3 D's (trendbreuk)
- Na correctie doorleningen stijging van 90% (2014) naar 106% (2019)
- Geen rekening gehouden met fusie Egmondse voetbalclubs

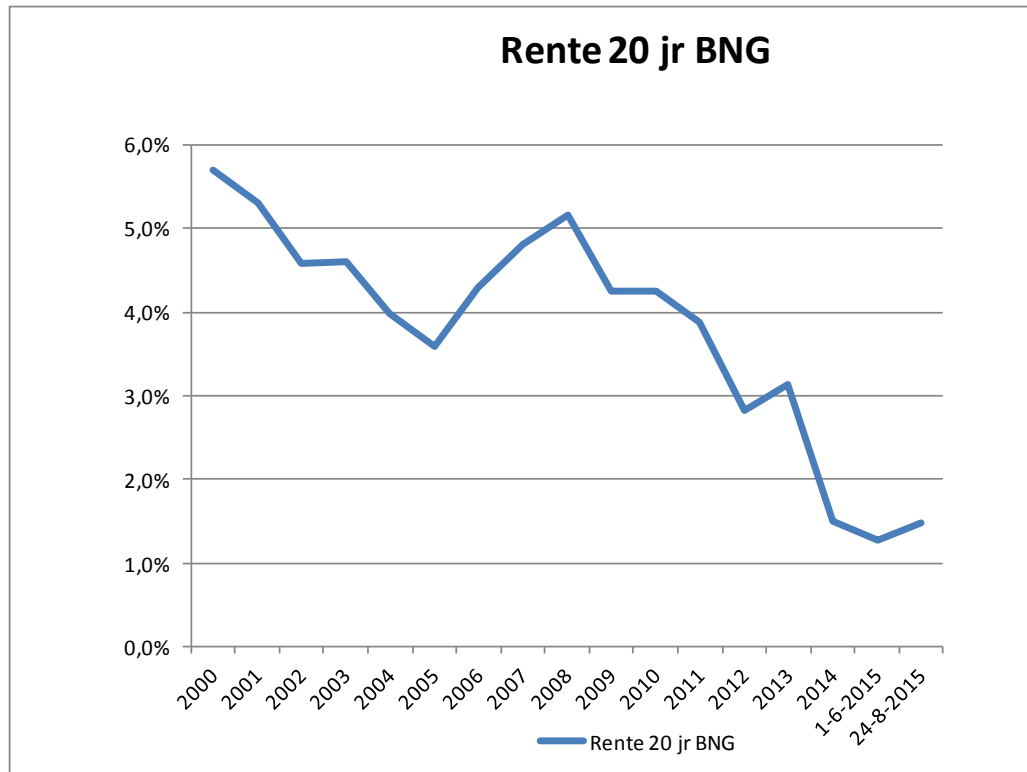
Desondanks lagere rente

- Profiteren van lage marktrente %
- Renterisico blijft aanwezig

Ontwikkeling BNG 20 jr rente

- Huidige renteniveau ruim 4% lager dan in 2000
- Renteberekening nieuwe leningen (2016 – 2019) toename naar 3,5%

Waarom hogere netto schuld met een sluitende begroting?

- Programmabegroting sluit **na** onttrekking/stortingen reserves
- Programmabegroting is gebaseerd op baten en lasten \neq kasstromen
- Afschrijving is een last, maar geen kasstroom
- Investerings en aflossingen zijn geen last, maar wel kasstromen

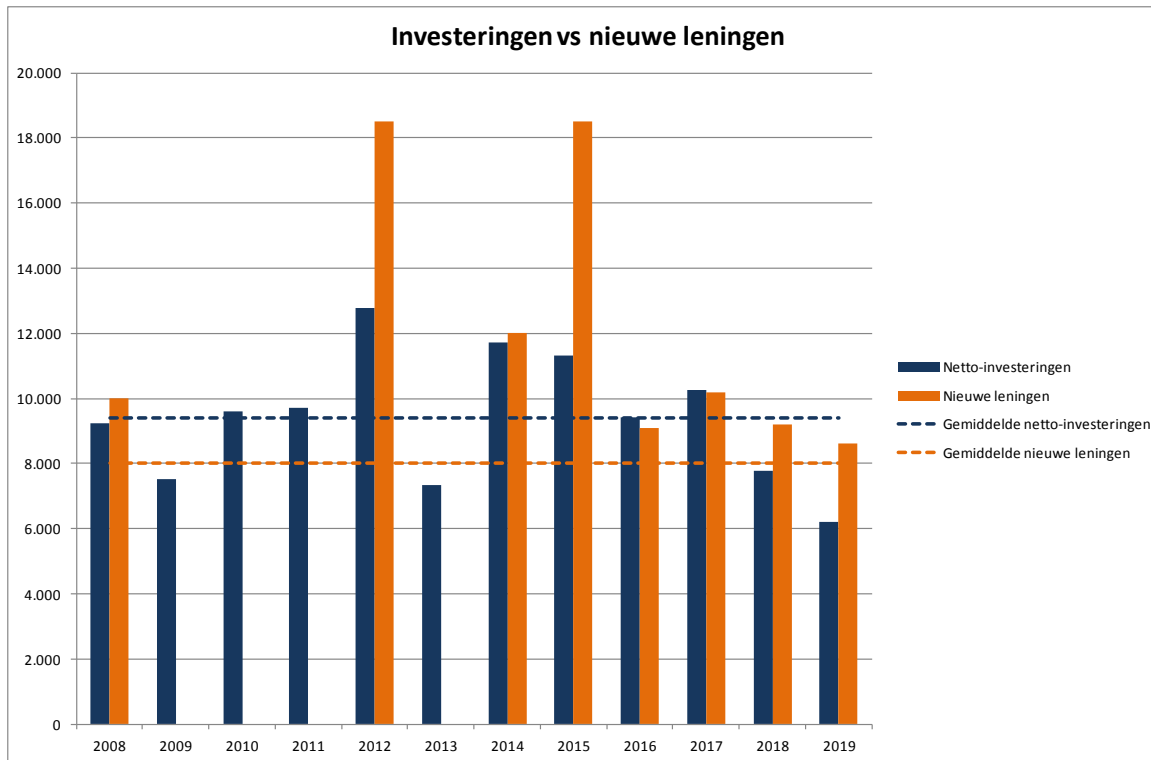
Liquiditeitsbegroting:

x € 1.000	2015	2016	2017	2018	2019
Rekening-courant 1/1	-3.684	-3.939	-3.923	-3.895	-3.860
Kasstroom operationele activiteiten	791	7.091	8.152	7.858	7.951
Kasstroom investeringsactiviteiten	-10.166	-8.108	-9.357	-9.637	-6.593
Kasstroom financieringsactiviteiten	9.120	1.033	1.234	1.813	-1.413
Rekening-courant 31/12	-3.939	-3.923	-3.895	-3.860	-3.915

- Minimaal 1 x per kwartaal
- Totaal financiering

Investerings vs nieuwe leningen

- Realisatie % investeringen van ca 75%
- Investerings 2015: 16 mln (aanneem 4 mln schuift door)
- Gemiddelde investeringen (9,5 mln)

3. Vervolg

Verlaging netto schuldquote

x € 1.000	2019	-7%	-12%	-17%	-22%
Netto schuld	86.347	81.107	77.581	74.054	70.528
Inkomsten	70.528	70.528	70.528	70.528	70.528
Netto schuld quote	122%	115%	110%	105%	100%
Afname netto schuld		-5.240	-8.766	-12.293	-15.819

- gegeven de inkomsten voor bestemming reserves van 70,5 mln in 2019 betekent dat iedere 5% daling van de netto schuldquote een schuldreductie van 3,5 mln

Hoe netto schuld verlagen?

Niet door:

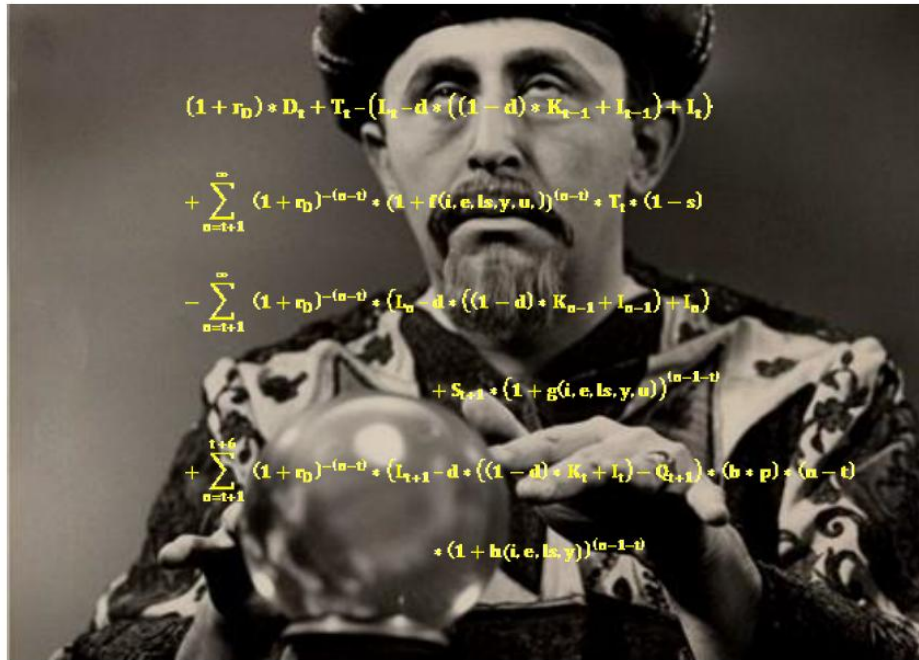
- Herfinanciering of aflossen bestaande leningen → boeterente
- Verkoop hypotheekportefeuille → verlaagt alleen netto schuld zonder correctie doorleningen en verlaagt inkomsten

Wel:

- Verkoop overtollige bezittingen: voorbeeld vastgoed
- Sparen / geld toevoegen aan de reserves: voorbeeld ARH
- Lagere kosten
- Hogere inkomsten: precariobelasting?
- Lagere investeringen of investeringen faseren → rekening houden met minimum onderhoudsniveaus

Hoogte schuld is een politieke keuze

Houdbare gemeentefinanciën is vooruit kijken

4. Terugblik en conclusie

- Kennis van schuldpositie en kengetallen
- Eigen vermogen Bergen is niet te hoog
- Financiering ten laste van eigen vermogen → hogere schuld
- Hoogte schuld is politieke keuze

Is de schuldpositie houdbaar?

Ja (op korte termijn) maar:

- zonder verdere maatregelen richting gevarenzone
- schuldreductie is lange(re) termijn denken
- risico rentestijging

5. Vragen

